



DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Uredništvo: Ciglarjeva 41, Ljubljana-Moste — Uprava: Poljska pot 38, Ljubljana-Moste — Mesečna naročnina 2 Din; za Ameriko polletno 50 centov; za Francijo in Belgijo 10 — fr. frankov

Stališče socijalistov

Resolucija pokr. odbora bivše socijalistične stranke, ki jo pri- naša »Del. politika« od 4. t. m. zasluži, da se nekoliko podrobne- je pečamo z njo. Takoj početka je treba reči, da predstavlja pri vseh svojih — ne majhnih — po- manjkljivostih, o katerih bomo nižje govorili, znaten korak na- prej. Če bo tako iskreno izpolnje- na, kakor so v njej posamezne točke jasno izražene, tedaj bo mnogo pripomogla k združitvi vseh demokratičnih sil v Sloveni- ji, ki nam je tako mnogo potreb- na, če se hočemo premakniti iz mrtve točke.

Zlasti tri stvari so v resoluciji važne:

1. resolucija se izjavlja za na- rodno enakopravnost in svobodno zvezo svobodnih narodov, kar je spričo dejstva, da so socijalisti vse do letošnjega leta vztrajali na svojem jugoslovanskem stali- šču, nedvomno ogromen korak naprej in kar bo tudi odstranilo važno zapreko s poti združitve raznih demokratičnih grupacij s socijalisti.

2. Resolucija predvideva kon- kretno pot k rešitvi današnjega težkega stanja v sklicanju usta- votvorne skupščine, ki bo rešila tako vprašanje oblike demokraci- je kakor tudi obliko sožitja na- rodov, ki prebivajo na teritoriji države. Resolucija je šla tudi v tem oziru dalje od srbijskih demokratičnih strank, ki se bra- nijo, da bi šle ustavotvorna skupščina reševala ta vprašanja. Tudi o tem stališču so se socijali- sti približali slovenskim in hrva- škim demokratičnim grupam.

3. Resolucija se jasno in odkri- to izraža za združitev vseh demo- kratičnih sil, torej za neko doma- čo obliko ljudske fronte. V skla- du s tem je tudi gledanje na zu- nanje-politična vprašanja, kjer se izraža za mir in proti fašistič- nim izzivačem vojne. Izjavlja se za zvezo z onimi državami, ki so v fronti miru in demokracije.

V vseh teh temeljnih vpraša- njih boja za demokracijo v Ju- goslaviji in v Sloveniji zavzema torej resolucijo pravilno stališče in bo lahko služila za osnovo spo- razuma med demokratičnimi si- lami v Sloveniji.

Slabost resolucije v tem delu je, da — v kolikor je pač mo- goče ne pove jasneje, koga smatra za glavnega fašističnega sovra- nika ljudstva in koga smatra za svojega demokratičnega zavezni- ka, in zlasti, da ne zavzema stali- šča h katoliškimi množicami. Pred očmi imamo namreč dva konkretna slučaja, ki v resoluciji ne najdeta objasnitve: stališče so- cialistov za časa proti-Zivkoviče- vih demonstracij, ko so, po na- šem mnenju zavzeli nepravilno stališče »nevtralnosti« in pa nji- hov izstop iz Kmetko-delavskega gibanja, ki prav tako ni mogel koristiti zbližanju demokratičnih sil v Sloveniji.

Toda največja slabost ni v tem. Mnogo bolj obžalujemo dejstvo, da resolucija niti z besedico ne omenja enotnosti delavskega raz-

Sovjetska nota Italiji

V začetku t. m. je sovjetska zveza predložila italijanski vladi noto, v kateri izjavlja, da je Ita- lija odgovorna za piratske napa- de podmornic na sovjetske in druge trgovske ladje v Sredozem- skem morju. Nota zahteva od ita- lijanske vlade, da kaznuje kriv- ce in povrne sovjetski državi ško- do, ki so jo naredile italijanske podmornice sovjetskim ladjam.

Italijanska vlada je seveda od- bila sovjetske zahteve in istočas- no izrabila noto, da je odbila svo- je sodelovanje na konferenci sredozemskih držav, ki sta jo sklicali Anglija in Francija z na- menom, da bi se napravilo konec piratstvu na Sredozemskem mor- ju.

Sovjetska nota se ugodno raz- likuje od tona, ki ga zavzemata Anglija in Francija v pripravah sredozemske konference. Ti dve državi skušata pobijati »pirat- stvo sploh«, ne pa konkretnih pi- ratov, ker se jih bojita imenova- vati. Zato sta tudi povabili Itali- jo in Nemčijo na konferenco ne

kot obtoženca, temveč kot enako- vrstna člana, ki bosta tudi skle- pala, kako »pobijati piratstvo«. Taka politika popuščanja fašistič- nim napadalcem je čisto v skladu s politiko o »nevmešavanju« v španske zadeve, ki je prinesla to- liko koristi fašističnim napadal- cem.

Sovjetska nota je v nasprotju s to politiko odkrito s prstom po- kazala na pravega. V njej ni hinavščine in ne strahu. V tem je njen veliki pomen te note za ohranitev miru v Evropi, zato so miroljubni narodi lahko hvaležni njenim tvorcem. Razumljivo je po vsem tem, da Italiji nič več ne diši sredozemska konferenca. In tudi je razumljivo, čemu »Slo- venec« s tolikim ogorčenjem na- pada sovjetsko noto. Razumljivo zategadelj, ker bi »Slovenec« rad fašistične napadalce skril, sovjets- ka nota jih pa spravlja na za- tožno klop, s čemer je napravila neprecenljivo uslugo demokra- ciji.

Okrog konkordata

Med fašističnim in jeerzejev- skim tiskom se diskuzija o kon- kordatu prepirljivo nadaljuje. Kdor bi čital in poslušal to di- skuzijo, bi dobil vtis, da se za- deva konkordata tiče edino teh dveh strank. Fašistom se je po dolgem času nudila prilika, da se lahko poskusijo za majhno ce- no ogreti o simpatijah ljudskih množic. Zato vneto poskušajo iz- rabiti nezadovoljstvo srbskega ljudstva s konkordatom in se predstaviti kot njegovi glasniki.

Oni so bili tisti, ki so prvi podpisali konkordat, da bi pridobi- li podporo visoke duhovščine v Sloveniji in na Hrvaškem v času, ko so se tla pod njimi že tresla. Ti ljudje, danes zamerjajo Sto- jadinoviču, ki hoče z istim ciljem isti konkordat, ki so ga oni pri- pravili, le ratificirati.

Očitno je iz tega, da je nji- hova skrb za ljudstvo le pokritje njihovih skritih namenov, nam- reč zrušiti današnjo vladu, da bi oni še hujše zavijeteli bič nad glavam narodov v Ju- goslaviji. Od besne kampanje fašistov vseh sort proti konkor- datu, torej narodi Jugoslavije, nimajo pričakovati nič dobrega.

Fašisti se v tej kampanji predvsem upirajo na srbsko ljud- stvo.

toda ono

reda. Ni dovolj, da posamezne struje v delavskem gibanju sode- ujejo v splošnem demokratičnem gibanju. Vloga delavskega razre- da v boju za demokracijo bo la- hko večja, kolikor bo delavski razred sam v sebi bolj enoten, kolikor bolj enotno bo zastopal svoje stališče v krogu demokrati- čnih zaveznikov. Pri tem niti ne omenjamo, da bo enoten delav- ski razred tudi svoje lastne za- hteve mnogo preje uresničil. Slo-

si tudi ne želi povratka osovra- ženega Živkovičevega režima!

Agitirajte za naš tisk!

Podana je nova možnost za skupen nastop demo- kratičnih sil srbskega, hrvatske- ga in slovenskega naroda.

Tak skupen nastop je tudi edino jamstvo, da ne bodo faš- isti uspeli v svojih protiljudskih naklepih. Ako bi današnja vlada ovirala tak skupen nastop, tedaj bi bil to le dokaz, da ji je ljubiši povratek fašistične diktature, ka- kor pa zmaga demokratične ljud- ske volje.

Mnogi med delavci in vodite- lji mislijo, da se ta »prepir« del-avskega razreda ne tiče. Tako mišljenje je zelo napačno. Boj okrog konkordata je nova faza boja med fašizmom in demokra- cijo.

Ali smemo ostati v tem boju delavci pasivni? Razumljivo je, da ne moremo in ne smemo. Brez odločnega posega vseh demokra- tičnih sil, a zlasti tudi delavske- ga razreda v boj okrog konkor- data bodo želi uspehe le fašisti.

Na ta problem se bomo še po- vrnili.

venski delavski razred tvori do- bro tretjino slovenskega naroda. Kaj bi dosegla ta ogromna ar- mada, če bi bila enotna! Koliko odločnejši bi bil boj za demokra- cijo in koliko bolj bi bila ta de- lavska armada privlačna za de- mokratične zaveznike iz srednjih slojev, zlasti za Kmetke množice! Brez enotnosti delavskega razreda ni trdne fronte za demo- kracijo. To je dejstvo, ki se ga ne sme in ne more izogniti no-

IV. redni kongres URSSJ-a

Na podlagi statuta čl. 7 URSSJ-a je izvršni odbor sklenil na seji dne 4. avgusta t. l., da se

IV. redni kongres

Ujedinjenega radniškega saveza Jugoslavije vrši v dnevih 5.—7. decembra 1937 v Slav. Brodu.

Začasni dnevni red kongresa je sledeči:

1. Položaj delavskega sindikal- nega pokreta; referent B. Krekič.
2. Gospodarski in socialni po- ložaj delavstva; referent Lovro Jakomin.
3. Uredba o minimalnih mez- dah; referent Branko Petek.
4. Socialno-politične ustanove in delavski pokret; referent Vla- dimir Pfeifer.
5. Volitev upravnega in nadzor- stvenega odbora.

6. Predlogi po čl. 14, točka 2.

O organizaciji kongresa statut URSSJ predvideva sledeče od- ločbe:

Pravico udeležbe na kongres imajo:

1. s pravico glasovanja:
 - a) delegati sestavnih organi- zacij;
 - b) člani izvršnega odbora in financ. kontrole URSSJ.
2. S posvetovalnim glasom.
 - a) delegati oblastnih odbo- rov (Strok. komisije);
 - b) delegati medstrokovnih odborov;
 - c) oblastni strokovni tajniki;
 - d) uredniki strokov. listov.

Radi pomanjkanja prostora bo- mo o predlogih k dnevnemu redu in o predlogih, katere mora slovenski proletarijat predložiti kongresu, obravnavali v drugi številki.

Ravnatoko bomo v naslednji številki poročali o kongresu Splo- šne del. strokovne zveze ter o važnih sklepih, ki so bili na kon- gresu sprejeti.

Vsem sodrugom širom Slovenije

Rudarjem Zagorja, Trbovelj in Hrastnika.

Z ozirom na to, da so o priliki našega odhoda iz Jugoslavije na- zaj v Francijo, nismo imeli pri- loke posloviti in zahvaliti, se vsem sodrugom tem potom najtopleje zahvaljujemo. Posebno vsem zna- nim in nepoznanim sodrugom, ki so nam šli tako požrtvovalno na roko, se zahvaljujemo vsem delavcem, ki s o v Ljubljani kljub neugodni uri prihiteli od blizu in daleč k sprejemu, ki nam bo ostal v trajnem spominu.

Nikdar ne bomo pozabili stav- bincev, ki so nam nosili našo težko prtljago, ter nam pomagali kjerkoli je bilo treba.

Za sprejem, ki smo ga bili deležni po revirjih, ne najdemo primernih besed, da bi se dovolj

zahvalili. Saj so po revirjih kar tekmovali med seboj, kje nas bo- do lepše sprejeli. Nepozabni nam ostanejo trenutki, ki smo jih do- živeli v Hrastniku 15. avgusta. Niso nam dovolili govoriti, zato pa so tembolj govorila naša srca, in pokazalo se je, da ideja de- lavske solidarnosti med delav- stvom še ni izumrla, da ena še živi in bo živela za vedno.

Torej sodrugih še enkrat naj- lepša hvala za vse, in pa na svi- denje.

Sprejmite v naprej našo za- hvalo za priobčitev te zahvale ter naše sindikalne pozdrave!

Federacija jugoslovenskih sindi- kalnih sekcij, Lens.

Predsednik: Močilnikar.

Tajnik: Dermota.

Lens, 5. sept. 1937.

Zaposlenost v Sloveniji in ostali Jugoslaviji

Zakaj je v Sloveniji manjša kot drugod?

Po podatkih SUZOR-ja je bilo junija zaposlenih in zavarovanih v celi državi 713.835 članov. Če primerjamo te številke z l. 1930. (pred krizo) in l. 1933. (najhujša kriza) vidimo, da je bilo zava- rovanih v celi državi:

Junij 1930	654.948
Junij 1931	537.195
Junij 1937	713.835

V Sloveniji se je to število pri OUZD zavarovanih gibalo ta- kole:

Junij 1930	103.214
Junij 1933	78.566
Junij 1937	99.603

v ostali državi izven Slovenije je torej bilo zaposlenih:

Junij 1930	551.734
Junij 1933	458.629
Junij 1937	614.232

Kaj vidimo? Vidimo, da je število zaposlenih v ostali državi za 62.498 ali za 11.3% višje kot pa v letu 1930. Število zaposlenih v Sloveniji pa je za 3.611 ali pa 3.5% nižje kot leta 1930.

Kako je to mogoče? To je zelo mogoče zaradi gospodarskega za- postavljanja Slovenije.

Najbolj je narastla zaposle- nost v gradnji cest, železnic in vodnih zgradb za (49%). Ker pa Slovenija dobiva zato najmanj kreditov, je tudi zaposlenost mnogo manjša kot drugod.

Zopet dokaz, da narodna ne- enakopravnost tepe tudi delav- stvo in da se more tudi delav- stvo boriti za pravice svojega na- roda.

—n.

Delavski list mora postati tednik

Tako nam pišejo mnogi naši zaupniki in naročniki. Mi sami živo čutimo to potrebo. »Delavski list« bo kot dnevnik lahko zasledoval vse važne dogodke doma in po svetu, lahko bi pri našel delavske dopise iz vseh krajev Slovenije, lahko bi spremljal vse borbe delavstva doma in drugod, lahko bi odprl nove rubrike in postal še bolj pester in zanimiv. Kot štirinajstdnevnik tega ne more, zato je potrebno, da postane tednik.

Ta odločitev pa ne zavisi od nas, ampak od naših zaupnikov, naročnikov in čitateljev. »Delavski list« je vaš list in vaša volja bo naša volja.

Zato prosimo vse naročnike in čitelje lista, da nam takoj odgovorijo na sledeča vprašanja:

1. Ali smatrate za potrebno, da »Delavski list« postane tednik.
2. Ali mislite, da bo število naročnikov in kolportaja v tem slučaju (ker bi list stal 44 Din mesečno) v vašem kraju padla.
3. Kaj bi bilo treba storiti, da bi se list v vaši okolici bolj razširil?
4. Kaj mislite ti in tvoji prijatelji o pisanju lista? Ali bi bilo treba kaj spremeniti, dodati kakovo novo rubriko, ali kaj drugega storiti, da bi list čitali vsi delavci.

Odgovor »Delavski politiki«

Jesenice, dne 10. 9. 1937.

P. n.

Dragi urednik, prosim te, da objaviš sledečo notico:

»Uredništvu »Delavskega lista«, oziroma tistemu, ki se je v št. 5 tega lista oglašil, da me brani pred osebnim napadom, ki ga je tvegala »Del. Politika« z dne 7. VIII. t. l. v uvodniku »Nedemokratski nazor«, se zato tem pristranejšim zahvalim, ker zaradi svoje odsotnosti nisem zvedel za napad tako pravočasno, da bi lahko neposredno in takoj odgovoril. Delavstvu, ki je sicer po usluzi »Delavskega lista« že opozorjeno na nečedni značaj tistega napada, in pravem »Delavskega lista« sploh bi od svoje strani povedal samo še troje dejstev:

1. Ko so me socijalni demokratje leta 1932. in 1933. vabili, naj se pridruživ delavstvu, sem jim izrazil pomisleke, češ da utegnejo nasprotniki delavstva zaradi moje pridružitve izrabljati na škodo delavstva posamezni, iz celote strgane stavke, ki jih je v mojih člankih prinesel »Jugoslovan«. Dočim pa sem takrat jaz videl oviro za pridružitve v svojem sodelovanju pri »Jugoslovanu«, so bili socialni demokratje, katerih precej blesteča imena so na razpolago, nasprotnega mnenja, češ, da to ni nič hudega, ko je toliko njihovih vrhov, in še celo v Beogradu,

podpiralo 6. januarso politiko. Pristavili so še celo, da mojemu sodelovanju pri »Jugoslovanu« zato ne zamerijo, ker se vidi, da so bili članki napisani v dobri veri.

2. Pred kratkim je francoski fašist vložil tiskovno tožbo proti publicistki gđ. Madeleine zaradi člankov, ki jih je ta prinesla o dotičnem fašizmu v »Petit-Journal-u«, ko ga še ni kupil »g. polkovnik«. Po nakupu lista s strani voditelja francoskih fašistov je začel tudi ta list javno napadati gđ. Madeleine, svojo lastno sotrudnico, in ves francoski časniškarski svet je do skrajnosti ogorčen nad tako nedostojnim ravnanjem »Petit-Journal-a«.

3. »Delavsko Politiko« sem pozval naj navede, v katerih svojih spisih, ki so jih sprejela glasila kot »Sodobnost«, »Slovenija«, »Slovenska zemlja« ali »Neodvisnost«, nezavedno zagovarjam fašistično miselnost. Zadoljil sem se z ugotovitvijo, da »Delavska politika« v svojem odgovoru ni mogla iztrgati niti enega stavka iz teh spisov.

Vnaprej hvaležen za uslugo Te sodružno pozdravljam:

Dr. Ivo Štampihar, l. r.

Pravica in dolžnost vsakega, ki mu je list pri srcu je, da na ta vprašanja odgovori. Odgovore bi radi čimprej, da bi objavili rezultate in najbolj značilne odgovore.

Da bi bil uspeh čim večji, naj bo

od 1. do 8. oktobra agitacijski teden za »Delavski list«.

Vsi prijatelji lista morajo ta teden še prav posebno razširjati list in pobirati za tiskovni sklad.

Parola tega tedna naj bo: vsak zaupnik naj pridobi še enega zaupnika, vsak naročnik še enega naročnika, vsak čitatelj še enega čitatelja.

Bloke, nabiralne pole in vse drugo bomo pred prvim poslali vsem zaupnikom. Vse ostale prijatelje, ki bodo pobirali za tiskovni sklad prosimo, da se javijo na upravo lista.

Delavci! Naš list mora postati tednik!

Član ravnateljstva OUZD v Zagrebu, inž. Sladojev Miha je v enem samem dnevu »zaslužil« nič manj kot 280.000 Din na škodo OUZD. Kako je to mogoče?

Leta 1924. je OUZD v Zagrebu kupil kos zemljišča za ceno Din 530.000. Sedaj je delavska skupina v OUZD ugotovila,

Kako se gospodari z delav. denarjem na okr. urad. za zav. del. v Zagrebu

Zagrebski delavski časopis »RADNIK« prinaša v svoji 57. številki ostro obtožbo napram vodilnim osebam v upravi Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Ni še prav ohlajena umazana afera, v katero je bil zapleten dr. Ante Mudrinič, kakor tudi ona Gruje Petrovića, že je stopila v ospredje nova afera, nič manj umazana in karakteristična za današnji način gospodarstva v naših delavskih ustanovah, v katerih delavstvo še danes, po dolgih 15 letih, ni dobilo pravice govoriti svojo besedo in sodelovati o uporabljanju njegovih težko prisluženih dinarjev.

Član ravnateljstva OUZD v Zagrebu, inž. Sladojev Miha je v enem samem dnevu »zaslužil« nič manj kot 280.000 Din na škodo OUZD. Kako je to mogoče?

Leta 1924. je OUZD v Zagrebu kupil kos zemljišča za ceno Din 530.000. Sedaj je delavska skupina v OUZD ugotovila,

Uničite hitlerizem, ne pa uničiti Nemce

Pred kratkim so Sokoli in CMD priredili v Kočevju nacionalno proslavo. Namen je bil, dati Kočevjarjem injekcije jugoslovenskega nacionalizma. Ob tej priliki sta si »Jutro« in »Slovenec« zopet skočila v lase za priznanje, kdo je večji nacionalist in kdo je bolj krepko pritiskal Nemce v Sloveniji.

»Jutro« se ne more preveč pohvaliti. Dokler so vladali JNSarški fašisti, je nemčurstvo cvetelo in še danes so JNSarji dobri zavvezniki Nemcev in celo hitlerjevskih Nemcev. Saj vemo, da so JNSarški finančni magnati pobrateni z našimi nemškimi kapitalisti, ki jim je Hitler največji vzor. Kar se pa »Slovenec« in njegovih prijateljev tiče, so res stopili Nemcem krepkeje na prste in se sami silno hvalijo s tem, koliko nemških učiteljev so odstavili, šol zaprli, nemških društev razpustili. S tem pa niso za slovenski narod naredili nič več kot JNSarji. Zakaj ne?

Narodnim manjšinam je treba dati vse njihove narodne pravice. To je staro načelo delavstva in vse demokracije. Posebno važno pa je, da se danes to načelo izvaja napram nemškim manjšinam. Hitler te manjšine po vsem

Delavska stranka je res potrebna

Vsak zavedni delavec, kateri je prečital članek »Za delavsko stranko« v prejšnji številki, mora pozdraviti članek in misel, da je delavstvu potrebna delavska stranka. Kako se bomo delavci

da je to zemljišče prodala ga. Lenc Ljubica za 250.000 Din. Da ni bilo famoznega »uradnika« OUZD Mihe Sladojeva, bi bil OUZD plačal za to zemljišče 250.000 Din. Ker je pa inž. Sladojev Miha zavohal redko prilžnost, da pobaše masten plen, je šel in formalno kupil od gospe Lenc Ljubice omenjeno zemljišče za 250 jurjev ter ga isti dan »prodal« ustanovi, kateri je sam sonačeloval za 530 jurjev, tako da je prejel za svoj »trud« enega dne 280 jurčkov iz blagajne OUZD.

Tako bodo gosp. zdravniki OUZD še naprej vsled slabega gospodarskega stanja ustanove pošiljali pol ozdravljene delavce na delo.

Mi se odločno pridružujemo zahtevi zagrebskega razredno zavednega delavstva: pred sodišče s krivci!

Dajte nam volitve v ustanove delavskega zavarovanja, in bomo mi napravili red!

svetu izkorišča kot oporišče za svoje imperialistične cilje. Če te narodne manjšine žive v nesvobodi in bedi, imajo hitlerjevski agenti posebno ugodno polje, da jih navdušuje za fašizem in svetovni nemški imperij. To je spoznala tudi Čehoslovaška vlada in pripravila široko priznanje narodnih pravic češkim Nemcem.

Ne bomo rešili vprašanja Nemcev s tem, da jih bomo poskušali pojugosloveniti in zatrti. To jih bo samo vrglo v roke fašizma. Nemcem je treba dati njihove šole, njihove učitelje, organizacije, tisk in svobodo, omogočiti jim je treba popoln kulturni in politični razmah, da bodo videli, da jim je pri nas bolje kot v hitlerjevski Nemčiji. Potem si ne bodo želeli hitlerjevega raja.

Zatreti pa je treba z vso odločnostjo hitlerjevsko propagando, zapreti in izgnati vse od nemških fašistov poslano agitatorje, preprečiti širjenje fašističnega tiska, zapreti one nemške in nemčurske magnate, ki to propagando finančno podpirajo. Odločno naj se nastopi tudi proti raznim domačim fašistom, ki tuje podpirajo, posebno proti Ljotiću, za katerega je znano, da je Hitlerjev človek v Jugoslaviji.

borili za svoje pravice, za svobodo in za demokracijo, če ne bomo imeli svoje stranke. Kako bomo ustvarili ljudsko fronto, če se ne bomo sami organizirali v svojo delavsko stranko?

Delavsko stranko je potrebno takoj začeti ustanavljati. Le po-

glejmo fašiste, kako so oni aktivni. Vsak teden imajo celo vrsto zborovanj, sestankov in konference. Delavstvo pa spi in je politično pasivno. Samo en majhen del sodeluje v kmetsko-delavskem gibanju. Proti fašistični nevarnosti in proti reakciji se bomo borili le, če bomo enotno organizirani vsi v enotni delavski stranki.

Napačno pa bi bilo po mojem mišljenju, če bi samo en majhen del delavstva ustanavljal delavsko stranko. Zelo potrebno bi bilo, da bi bila delavska stranka že od začetka, enotna, t. j., če bi bili v njej zastopani socijalisti, krščanski socijalisti, narodni socijalisti in delavska levica. Vse delavske struje bi morale pristopiti k tej stranki in jo skupno organizirati. Zato pa bi morali vsi delavci agitirati med njimi, da se bo naša delavska stranka takoj in enotno ustanovila.

Stavbinec, Ljubljana.

Nov komisariat v Sovjetski Zvezi

C. I. K. (centralni izvršni komitet) Sovjetske zveze je sklenil reorganizirati najvažnejši sovjetski komisariat za težko industrijo. Radi naraščajoče industrializacije, radi ogromnega povečanja produktivskih sil, ki jih ni mogoče voditi iz enega centra, se bo od komisarijata za težko industrijo ločil komisariat za strojno industrijo. Ta bo obsegal industrijo avtomobilov in traktorjev, produkcijo poljedelskih strojev in strojev za prehranjevalno industrijo ter proizvajanje gumija in barv. Obenem je dosedanji ljudski komisar za težko industrijo Mežlank imenovan za ljudskega komisarja za strojno industrijo, dosedanji ljudski komisar za promet Kaganovič za komisarja za težko industrijo, za komisarja za promet pa Aleks Bakulin. Vsi trije so znani gospodarski strokovnjaki, spretni in odločni organizatorji.

Drobne vesti

Nova državna tiskarna v Beogradu. Lani je bilo odobreno za državno tiskarno 30 milijonov Din. »Slovenec« poroča, da so letos dodali še 15 milijonov. Torej skupaj 45 milijonov. Tam se bodo tiskale vse šolske knjige, zvezki itd., naši tiskarnarji in knjigovezi pa bodo polagoma zaprli svoje obrate.

Ilegalni letaki. Po pisanju »Samouprave« in »Vremena« je v Srbiji vse polno ilegalnih letakov proti današnji vladi. Med njimi so letaki fašistov Ljotića, JNSarjev i. dr., ki hujskajo proti vladi, češ, da je premalo jugoslovenska, t. j. (velesrbska) in premalo centralistična, so pa tudi letaki demokratske opozicije, ki zahtevajo odpoved konkordata, toda obenem odločen nastop proti fašistom, ter proti fašistični politiki. Oba lista pravita, da vse to prihaja od zunaj in da naj ljudje tem letakom ne verjamejo.

Uspehi republikancev v Španiji

Naše domače reakcionarno časopisje na čelu s »Slovencem« je po navodilih inozemskega fašističnega tiska po padcu Santandra iznova pričelo vneto oznanjati »približajoči se konec republikanske armade v Španiji«.

Četudi neposredno danes izguba Santandra iz čisto vojno-strateških ozirov nima posebno velikega pomena, predstavlja vendarle znaten udarec za Baske in celo demokratsko Španijo. Vedeti pa moramo, da je bila severna fronta ves čas slaba stran republikanskega tabora. Ker je bila odtrgana od osnovnega republikanskega teritorija in obkoljena od fašistov, jo je bilo skoraj nemogoče oskrbeti z orožjem. Aeroplani so bili na tej fronti redek pojav, medtem, ko je sovražnik vrgel ogromno število nemških in italijanskih aeroplanov v boj. Kljub temu porazu pa sovražniki španskega ljudstva nimajo razloga za veselje.

Trenutni in delni porazi so v vsaki vojski neizbežen pojav. Toda vsakdo mora videti ogromne uspehe, ki jih je republikanska armada doživela v svojem notranjem razvoju. Medtem ko v prvih časih je republikanska armada odstopala in prepustila sovražniku velike teritorije, medtem ko se je potem učvrstila pod Madridom in danes že jemlje inici-

jativo na vseh frontah, razen na severu. Razbitju italijanskih legij pri Guadalajari je sledil udar pri Brunetti, ki je zarezal globok jezik v pozicije fašistov, a danes je v teku velika ofenziva v Aragoniji. Pa tudi na severni fronti se položaj postopno in vztrajno zboljšava, tembolj ker bo moral Franco svoje čete potegniti na ogroženo fronto pred Madrid in v Aragonijo. Tudi oborožitve severne fronte je vedno boljša, kar dokazujejo zlasti aeroplani in tanki, ki se pojavljajo v zadnjih bojih in s katerimi severna fronta v prejšnjih časih ni razpolagala.

Odkod te spremembe? One izhajajo iz vedno rastoče notranje krepitve ljudske fronte. Ko je bilo špansko ljudstvo zavratno napadeno od fašističnih generalov in njihovih fašistov, so si bile stranke ljudske fronte edine v tem, da je treba braniti deželo in demokracijo, toda o načinih in o potih te obrambe so bila mnenja zelo različna. Vsaka stranka je organizirala svoje čete, ki so takorekoč golih rok in brez enotnega vodstva napadale čvrsto mitralizirano, do zob oboroženo armado. Tako so nastopili zlasti anarhisti, ki zanikajo potrebo centralizirane armade, discipline, vrhovne komande itd. Še več: bili so časi, ko so se anarhisti branili kopati strelske jarkove, češ, da je to taktika obrambe, ki je pa v nasprotju z anarhističnimi

principi. Treba je bilo ne malo porazov, morala je pasti Malaga, da je postalo jasno najširšim množicam, da je treba centralizirati in disciplinirati armadi fašističnih osvajalcev postaviti disciplinirano in centralizirano republikansko armado.

Dober vzgled je dal posebno pametni 5. polk, ki je bil sestavljen iz samih zavednih španskih proletar in mednarodne brigade. Radi svoje discipline v ustvarjanju močne armade španskega demokratskega ljudstva. Te osnovne naloge bi morala rešiti vlada Largo Cabaleri. Republikanska armada je v tem času sicer naredila korak naprej, toda to, kar je ljudstvo pričakovalo, Largo Cabalero ni izpolnil. Sovražniki enotnosti, prikriti zavezniki fašistov, so bili ves čas na delu, da bi onemogočili izgraditev močne, disciplinirane in enotne armade. Vodilno vlogo v tej akciji so igrali zlasti Trockisti, v zvezi z nekaterimi anarhističnimi voditelji. Proti tem razdiralcem enotnosti Largo Cabalero ni nastopil z vso strogostjo. Pokazalo se je, da Largo Cabalero sam ni prepričan o potrebi centralizirane armade in močne ljudske državne oblasti, ki bo v stanju zagotoviti zdravo in disciplinirano orodje tej armadi in da ima v mnogih slučajih sam omenjene sorodne tendence. Zato so uspeli Trockisti s svojimi zavezniki zane-

titi kontrarevolucionarni upor v Barceloni. Centraliziranje armade je pa šlo zelo počasi naprej in sovražnik je medtem svobodno pripravil ofenzivo na severu. Tako se nadaljevati ni smelo in Largo Cabalero je moral dati ostavko.

Nova vlada Negrina pomeni torej zmago španskega demokratskega ljudstva. Ona je najboljša vlada, kar jih je bilo postavljenih v toku državljanske vojne. Vlada se je lotila predvsem dveh osrednjih vprašanj: centralizacije armade in očiščenje ozadja od raznih prikritih Francovih agentov. Uspehi niso izostali. Prav v teh dneh se pričakujejo poslednji dekreti, ki bodo izvršili popolno združitve vse oborožene sile republike v istih rokah. Na aragonski fronti pričinja z ofenzivno katalonski del armade pod enotno komando. To dejstvo je eden največjih uspehov, kajti prav v Kataloniji je bil odpor proti enotni komandi in disciplini najhujši, zato tudi ves čas državljanske vojne Katalonci niso mogli zadati sovražniku občutnejših udarcev. Tudi na severu se že kažejo uspehi o izpolnitvi oborožitve, četudi tu trenutno položaj še ni razveseljiv. Odločen udarec so dobili tudi sovražnikovi agenti v ozadju. Odkrite so izdajalske zveze trockistov s falangisti v Francovem taboru in so izdajalci dobili zaslužen kaznen.

Republikanska Španija je torej danes močnejša kakor kdajkoli poprej in njeni sovražniki se prezgodaj veselo. Na vsej fronti od juga do Aragonije je republikanska armada v inicijativi.

Izjema je le severna fronta, toda tisti, ki mislijo, da je njena usoda zapečatena, se zelo motijo. Znaki kažejo, da se tudi tu pripravlja prelom.

Potrebno je bilo dobro leto krvavih borb, padlo je nemalo žrtev. Toda špansko ljudstvo je na svojih lastnih izkušnjah našlo načine in pota

Kaj si v tem mesecu storil za naš list?

Širite »Delavski list«

Republikanski bojovníki so spremeniili svoje staro geslo »no pasaran« (ne bodo prodrli) v novo: pasaremo. Prodrli bomo! Oni vedo zakaj so to napravili...!

—ro.

Naše gibanje

Jesenice naj nas učijo

Jesenice naj nam bodo svarilo, kam vodi današnje stanje v strokovnem gibanju.

Pred enim letom je bilo delavsko gibanje na Jesenicah v najlepšem razvoju. Cvetelo je proletarsko kulturno življenje, strokovno gibanje in enotnost vseh treh kovinarskih sindikatov (rdečih, belih in plavih) je vzbujala podjetnikom strah in ustvarila delavcem znošno življenje, zaupniki na čelu delavstva so bili moči, tudi politična enotnost se je ustvarila in občina Koroška Bela je prišla v roke združenih delovnih ljudi. Jeseniški kovinarji so kazali pot vsemu slovenskemu delavstvu, pot enotne fronte, pot ljudske fronte.

Danes vlada na Jesenicah teror in samovladje uprave KID. Delavski zaupniki so zleteli na cesto in so neprestano preganjani, delavstvo jim niti pomagati ne sme v njihovem pomanjkanju. Enotnost vsega delavstva je razbita. Najmočnejša strokovna organizacija SMRJ, ki je prej štela 900 članov, ima sedaj 45 članov. V obrat pa se je vrnila razbijaška ZZD, ki venomer skače delavstvu v hrbet. Uprava KID sistematično fašizira podjetje po hitlerjevskem sistemu, obenem pa na zločinski način od nedelje do nedelje na obratnih izletih opija delavce, delavske žene in delavsko mladino z alkoholom. Položaj kovinarjev je slabši kot kdaj prej. Poslabšana je kolektivna pogodba in še ta se ne izpolnjuje, naraščajoča draginja pa bo položaj kovinarjev še bolj poslabšala.

Delavstvo je bičano, opljuvano, in kar je najhujše, delavstvo se počasi demoralizira in postaja nesposobno upreti se samovolji finančnih magnatov KID. Nagajka in alkohol delata svoje. Kdo je temu kriv? Gotovo je, da podjetje in reakcija, ki je začutila moč jeseniškega delavstva in da postaja jeseniško delavstvo svetilnik vsemu slov. proletarijatu. Tudi mi se ne čudimo in se niti zgražati ne moremo, ker vemo, da kapital in njegovi slugi, če je treba, z najbolj brutalno silo zadušijo delavsko gibanje.

Zato je največji krivec tisti, ki je preprečil, da se delavstvo odločno in enotno upre nasilju kapitala in reakcije. Na žalost so polom povzročili ravno tisti, ki bi bili najbolj poklicani, da nudijo jeseniškim kovinarjem največjo pomoč, to je vodstvo strokovnih organizacij. Ko se je jeseniško delavstvo nahajalo v najtežjem položaju, ko bi moralo biti enotno in močno, ko bi moralo braniti svoje zakonite zaupnike, ko je podružnica stala na čelu obrambe pred podjetjem, je bila podružnična uprava razrešena, izključeni iz organizacije najboljši in najuglednejši funkcionarji in delavski zaupniki. Tako je bilo jeseniško delavstvo razoroženo, in uprava KID mu je lahko zavila vrat. Najreakcijsarnejši finančni magnati v Sloveniji doživljajo svojo zmago po zaslugi takih činov. Poraz jeseniških kovinarjev pa je oslabil vse delavsko gibanje v Sloveniji, razpad jeseniške podruž. SMRJ zastuplja vse razredno strokovno gibanje v Sloveniji.

Kar se sedaj vrši na Jesenicah, kriči do neba. Vodstvo naših strokovnih organizacij, Centrala URSS, Strokovna komisija, Centrala in svetovni SMRJ morajo odpreti oči, morajo videti, da z izključevanjem najboljših strokovnih delavcev, z razpuščanjem najboljših aktivnih odborov razbija in slabi naše strokovno gibanje. Spoznati morajo, da bo tako stanje v strokovnem pokretu vodilo delavstvo od poraza do poraza.

Propadanje strokovnega pokreta in neprestanim porazom delavstva pa moramo napraviti konec.

Prvi korak k temu je: likvidacija nezdravih razmer v URS-ovem strokovnem gibanju v Sloveniji. Likvidirati je treba vse spore brez zmag in porazov in doseči soglasje v vseh važnejših vprašanjih. Reševanje vseh sporov, volitve vseh odborov, prinašanje vseh sklepov naj se v bodoče vrši brez majorizacije (preglasovanj) na podlagi lojalnega sporazuma.

Drugi korak k temu je: aktiviranje vsega strokovnega gibanja za današnje osnovne zahteve delavstva. Treba je storiti vse, kar je mogoče, da se spremeni uredba o minimalnih mezdah. — Začetki je treba odločno akcijo za volitve v delavske ustanove. — Strokovna komisija mora začeti boj proti naraščajoči draginji in za kolektivne pogodbe, kjer jih še ni. V boju za te in vse druge delavske zahteve se mora truditi, da doseže akcijsko enotnost z JSZ in NSZ!

Samo dvoje je mogoče: ali bo Strokovna komisija naredila ta dva koraka in bo izšel nov polet strokovnega gibanja, ali ju pa ne bo naredila in bo URS-ovo strokovno gibanje počasi propadlo, kakor je propadlo na Jesenicah.

Na Strokovni komisiji je, da odgovori slovenskemu proletarijatu na to vprašanje.

L. F.

STAVBINCI — JESENICE

V opekarni na stari Savi stanuje veliko število stavbinskih delavcev. Ta stanovanjska kasarna je last KID, v kateri stanujejo gradbeni delavci. Da je kaj takega možno sredi Jesenic, kjer zahteva občina za vsak kokušnjak njene predpise v gradnji in higijeni, je res čudež! Tu pa komisije miže. Takole je pri nas: v dveh dolgih prostorih po dve vrsti pričen. Vsaka vrsta ima tudi nadstropje. Postelje so iz umazanih slamnjač, na tesnem, brez rjuh, brez pravega dostopa, da lezemo drug čez drugega. Človek spi kakor v mišnici, ne more se prav obrniti, vso noč preganja bolhe itd. Nikamor ne moremo spraviti svojih stvari. Morda je postala KID toliko kulturna, da bo počasi uredila jeseniški mestni muzej in je v opekarni že en oddelek. Šolski otroci se pri nas lahko nazorno podučijo o bivanju jamskega človeka. Tam pri ljudski šoli bo pa najbrže drugi poučni oddelek: tehnika 20. stoletja z ozirom na udobno človeško domovanje! Tam se dovršujejo vile za »najvišje« pri KID.

Jamski človek.

KOLEKTIVNA POGODBA V HRASTNIŠKI STEKLARNI ŠE NI SKLENJENA

Kot smo že poročali, je bilo določeno, da bo kolektivna pogodba sklenjena do 15. avgusta. Nalogo, da jo sestavi in predloži podružnici, je prevzel s. Golmajer. Šele proti koncu meseca smo dobili osnutek in ga dopolnili s predlogi, ki smo jih dali na članskih sestankih.

Prva pogajanja so se vršila 7. t. m. Iz Ljubljane sta bila ss. Golmajer in Jakomin. Pogajanja niso radi nepopustljivosti podjetnika privedla do rezultata. Nadaljevala se bodo prihodnji teden. Določeni so še trije termini.

Zdi se nam, da se pogajanja le malo preveč zavlačujejo. Opozorjamo na to, da ima od tega korist samo podjetnik. Naj se pogajanja še malo zavlečejo in naj podjetju malo splahnejo naročila, pa se bomo lahko pogajali ob

ugasnjenih pečeh. V čigavo korist bo to, je jasno. Zato se pogajanja morajo pospešiti.

Pravilno je tudi stališče s predsednika podružnice SDSZJ, da se o kolektivni pogodbi, preden se podpiše, obvesti članstvo.

TRBOVLJE

Da se Slovenci ponašamo z visoko kulturo ter izobrazbo, je to deloma tudi resnica. Toda mi delavci pri TPD, a osebno na vzhodnem obratu, moramo to odločno zanikati. Kajti odošaji danes med delavstvom in njim predpostavljenimi (to so v največji meri pazniki, ki se vendar štejejo kot del inteligence), so pač tako žalostni, da nam to v polni meri potrjuje.

Današnji sistem priganjstva, ki presega vse meje človečanske kulture ter izobrazbe, odnosno čuta do sočloveka, nam narekuje, da se vključimo dejstvu vprašam, dali je v dvajsetem stoletju moderne civilizacije kaj takega sploh mogoče. Toda dejstva so tukaj in ne da se iti preko tega. Dasi se dogajajo taki in slični slučaji dan za dnevom, vendar naj omenim enega, kateri se je zgodil pred kratkim in ki je vsekakor značilen za posameznega človeka, kot za splošnost, katera zna trezno presojati, komu v resnici gre ta visoka izobrazba, katero si tako rada svoji takozvana namišljena inteligenca, v zavisti napram delavstvu. Naš slučaj nam jasno dokazuje, da popustljivost delavstva z ozirom na njegovo resnično (srčno) kulturo, je danes tako velika, da gre dostikrat edino njemu zahvala, da ne odpovedo živci temu ali onemu. In posledice?

Pri nas na vzhodnem obratu so takozvana široka čela ter seveda akordno delo. Kdor količ kaj razume ta sistem, nam bo rade volje potrdil, da je to sistem dela, ki je že nekam sam po sebi tako prikrojen, da priganja delavca do nadčloveške vztrajnosti, če hoče količ kaj doseči zaslužek, ki bi mu zagibal skromno eksistenco. Tukaj delajo možje visoke starosti, katerih leta presegajo že nad petdeset. Torej možje, kateri so pustili vse svoje moči ravno tej družbi.

Pa pride nato en mlajši paznik, ki že slovi po svoji surovosti ter izobrazbi, pa opusje s takimi podlimi psovki, te stare izžrpane možje-delavce, kot nekatrške paglavce tam sredi gorske vasi, katerih starost pa mogoče vključ postopanju ter šikaniranju delavstva ne bo dočakal. Nato sledi drugi, ki je nekoliko bolj spreten, ter rabi pri šikaniranju finejše izraze. Seveda tega bomo uvrstili v — z srednjim izobrazbo. Nato tretji, — in tako gre dan za dnevom.

Ti delavec pa, ki si danes podoban psu zvestemu čuvaju, ki je varoval hišo svojemu krutemu gospodarju celo noč zato, da je prejel jutraj kot plačilo — bič. Ti pa pogini sredi dela, saj vedi, da kakor hitro pogineš Ti, pogine tudi Tvoj gospodar, in z njim tudi vsi njegovi zlobni in brezsrčni hlapci.

Naj bo to opomin vsem tistim, katerim gre — in kateri to zasluzijo. Med njimi je pa tudi nekaj plemenitih mož, kateri se v polni meri zavedajo, da imajo dušo in srce, zato tudi čut do sočloveka in vsem tem gre naše priznanje. Vse one pa, katerim to ne bo zadostovalo, bomo prihodnje objavili s polnim imenom, kakor tudi imena psov, in tako dokazali kulturni Sloveniji, da živi v zmoti.

Delavci.

STAVKA V TRBOVLJAH

O razmerah v trboveljskih rudnikih smo že večkrat poročali, da vlada strašni priganjaški si-

stem, ki tira delavstvo do ubupa n zahteva nesreče v rudniku. Dne 8. septembra je izbruhnila sponatana stavka radi redukcije nekega rudarja. Delavstvo je bilo enotno v tem, da to ne bo ostal edini slučaj ter da misli podjetje reducirati še nadalje stare delavce, ki so se že izžrпали v rudniku, na njih mesta pa sprejemati mlade delavce z mezdo 23.75 dinarjev na Herenschicht. Podjetje je mislilo tudi razbiti enotnost delavstva za bodoča mezdna pogajanja, ki se bodo vršila 15. septembra. Vsi nasprotniki delavske enotnosti so imeli priliko videti, da je med delavstvom na obratu že enotnost, ki se ne bo dala več razbiti. Podjetje je odpuščenega rudarja kaznovalo na 14 dnevni dopust in sprejelo nazaj v službo. Delavstvo se je pa prepričalo, da je izrek »V slogi je moč«, resničen.

PESJE PRI VELENJU.

Proti našemu društvu »Vzajemnosti« so se pričeli ostri napadi, posebno s strani škalskega župnika.

Škalski župnik je na nekem zborovanju izrazil, da je naša »Vzajemnost« komunistično društvo. Rekel je: »Poglejte komuniste v Pesju, kako so agilni, mi pa spimo.« G. župniku priporočamo, naj se ne vznemirja preveč, naša »Vzajemnost« ni komunistično in tudi ne politično, ampak kulturno društvo, v katerem najde naše delavstvo in mladina potrebno izobrazbo. Glede mladine se pa g. župniku ni treba ničesar bati, ker se bomo v našem društvu boljše izobrazili, kakor pa kje drugje. Krščansko pa to ni, če nam gospod župnik z očitanjem komunizma hoče uničiti naše društvo, ker vzgajamo za življenje sposobne in trezne ljudi.

Tudi v naši vasi imamo ljudi, ki bi radi uničili našo »Vzajemnost«. Posebno nekega našega sodruga napadajo, da on kviri in zapeljuje našo mladino.

Proti vsem obrekovalcem si bo naše društvo znalo poiskati zadoščenje, tudi v našem »Delavskem listu« jih bomo z imeni objavili.

Mladina! Proti takšnim obrekovalcem in podlim klevetam pokažimo našo solidarnost, da se ne bojimo.

Okrog »Vzajemnosti« se strnimo, pridobivajmo nove člane.

Agitirajmo za »Delavski list«. Držimo se Marksovih načel: »Proletarci vseh dežel, združite se«. Bratstvo, enakost naj živi!

Pesje: Naše ceste so vedno slabše. Kadar dežuje, se moramo kopati v blatu in lužah. Nobeden se ne spomni, da bi jih popravili. Gramoz so sicer navozili, ali vedno še leži na kupih in čaka, da ga bodo otroci, ki gredo v šolo razmetali po cesti. Tukaj bi se lahko naši obrekovalci izkazali, da skrbijo za občino.

Vsevid.

Brez strehe

Jeseniški krščanski socialisti so 15. avgusta razvili svojo zastavo. Prejšnji večer so imeli lepo akademijo. V sprevedu drugi dan so vzklkali za demokracijo, mir, za boljše socialno zakonodajo, za svobodo del. strok. organizacije in proti vojni in fašizmu, sedanjim minimalnim mezdam, proti kapitalizmu in njegovim zaveznikom. Zborovanje je preprečil naliv, pa je bilo pozneje. Proslave se je udeležilo precej delavstva od drugod. Zelo je padlo v oči, da ni bila proslava v Krekovem domu. Gradili so ga delavci, garali pri planiranju, delovali pri prireditvah, da poplačajo dolgove. V svečani priliki, ko so dobili zastavo s krščanskim križem, jih je pa močil dež. Vseč niso kaplanu Križmanu, ki je zelo naklonjen brezvernim tovarniškim magnatom. V svojem

lokalnem lističu povečuje jese-niške industrijske kroge, resnico pa preobrača kakor zna samo on. Delavci vedo, koliko je ura. Pri-reditev je vzlic temu dobro uspela.

Izkušnje na lastni koži so najbolj podučljive.

Tekstilci

St. Pavel pri Preboldu.

Tudi delavstvo iz St. Pavelskih tovarnen obhaja te dni obletnico tekstilne stavke. Neznosne delovne razmere, ki so vladele tudi pri nas, so nas prisilile, da se pridružimo ostalemu tekstilnemu delavstvu drugih podjetij in si v skupni borbi dosežemo zboljšanje našega stanja. Koliko je bilo takrat krika in vika od strani protidelavskega tiska. Kdo vse je bil v stavki proti delavstvu, je še vsem v do-brem spominu in zato ni čudno, da delavstvo ni imelo takega uspeha, kakor je pričakovalo. S simpatijami se spominjamo vseh, ki so nas med stavko tako izdatno podpirali. Med vsemi je bil najsvetlejši primer kmet Rakežev Korl iz Kaplje vasi, ki nam je prignal kravo. Sicer mu je bila ta izdatna pomoč preprečena, vendar se je ta plemeniti čin našega prijatelja zvedel daleč naokoli. Rakežev Korl je med prvimi kmeti pri nas, ki je izprevidel, da morata delavec in kmet v boju proti kapitalistom ustvariti borbeno zvezo in medsebojno pomoč. Zato naj služi v zgled.

Podjetnik je takrat preplašen radi razmaha stavke obljubil, da bo plačal, kolikor bodo plačali drugi, samo da odvrne delavstvo od stavke. Niti pod pritiskom stavke niso popustili od svojih profitov. Danes ne plačajo niti tisto, kar so podpisali. Zato je zelo naivno govoriti o sodelovanju delavcev s podjetniki in o njihovi dobroti. Vsi vemo, kako je bila zaključena stavka in kako se danes spoštuje kolektivna pogodba. Za primer vzemimo naše tkalce. Po 20 statvam mora služiti in streči. Ne sme pa biti nobene napake v blagu, kajti za najmanjšo sledi kazen od 30 do 100 Din. Za primer navedimo par slučajev: N. N. tkalka, kaznovana za 100 Din, B. I. kaznovana za 90 Din, F. D. kaznovana za 90 Din. To so trije primeri, našli bi jih lahko še več. Razumljivo je, da se razburjenje tkalk stopnjuje in bo treba nekaj ukreniti. Poedine tkalke so zahtevale, da jim podjetje prodaja poškodovano blago, in sicer po isti ceni kot prodaja trgovcem dobro blago. Ker podjetje tega neče, obstoja upravičen sum, da pomeni to nezaslišano kaznovanje tkalk sistematično znižanje plač. Tudi v drugih oddelkih je oblika ista. S takim početjem ustvarja podjetje v tovarni situacijo, ki bo slična dobi predlanske stavke.

G. inspektorju dela priporočamo, da pride v našo prekrasno Savinjsko dolino in si ogleda našo tovarno, prosimo ga pa, da tudi obratne zaupnike zasliši. Vam delavci pa eno, organizirajte se vsi!

Tekstilec.

NABAVA PREMOGA

»Delavska sloga« gospodarska in podporna zadruga slovenskih delavcev, r. z. z. o. z. v Ljubljani je na sestanku sklenila skupno nabaviti premog. Na sestanku se je naročilo za 1½ vagona do 20. septembra, da se naroči čim prej. Vse informacije se dobe vsak dan od 9. do 11. ure dop. in 5.—8. ure popoldan v prostorih zadruga v Streliški ulici 10, pritrliče desno (blizu mestnega doma). Zadruga bo nabavljala še ostale potrebščine članom.

»Delavska sloga«,

gospodarska in podporna zadruga slovenskih delavcev r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Sovražnik Slovenskega ljudstva se pripravlja

Te dni je znana fašistična centrala izdala na stroj tipkan »list« z bobnečim naslovom »Napreč« in z zelo značilnim podnaslovom: »Glasilo vseh, ki so za svobodo, pravico in moralo (!) in proti nazadnjaštvu v političnem terorju (samo proti nazadnjaštvu v teoriji!!), špijonaži in izdajstvu naše domovine«. Ta lažnjivi in demagoški list, ki pozablja na strahote režima takozvanih »jugoslovenskih nacionalistov«, nam odkriva košek mrzličnih priprav teh osvojenih figur, da bi se ponovno povzpele na oblast, da bi ponovno zažvižgal njihov bič po ljudskih plečih. List obljublja, da bo današnja vlada padla in zato poziva svoje pristaše, naj bodo pripravljeni.

»Bliza se ura odločitve... Nacionalne sile so pripravljene... Zato zberite najkasneje v teku enega tedna vse podatke... Napravite tudi osebni seznam vseh tistih... Tako zbrani material na varnem mestu hranite do nadaljnjih odredb...«

List poziva svoje fašistične agente, da naj dobro popišejo vse slučaje, ko se je njihovim ljudem pod današnjim režimom, zgodila krivica.

Poznamo te molitvice o »krivicah!« One so poziv fašističnim agentom, naj sestavljajo proskripcijske liste, na katerih bodo tvorili ogromno večino resnični

ljudski borci za demokracijo. One so uvod v podobno »čiščenje«, ki ga je Hitler napravil po prihodu na oblast 1933. leta. One so rokavica, vržena slovenskemu ljudstvu v obraz!

Delavski razred nima niti najmanjšega razloga, da bi bil zadovoljen z današnjo vlado, toda delavski razred ne sme dovoliti namesta današnje vlade povratek strmoglavljenega režima, ki se je tako krvavo znašel nad delavskim razredom.

Delavski razred se bori za demokracijo, zato bo vstal kakor en mož, če mu bodo hoteli vsiliti fašistični režim.

Nevarnost, ki vstaja pred nami, znova kliče po enotnosti, le enoten delavski razred bo v stanu odbiti fašistične napade. Še dalje oklevati se pravi, pomagati na oblast fašistom. Delavski razred se mora v boju proti fašizmu zanesti edino na svoje roke in roke svojih demokratičnih zaveznikov. Prav te dni so svobodno zborovali JNSarji, nihče jih ne moti v njihovih pripravah.

Zato mora klic po enotnosti prežeti vse naše revirje in vso našo deželo. Fašisti se pripravljajo! delavci? a demokracija? Demokracija hočemo, ne pa fašizma!

Pripomba redakcije: »Delavski list« bo podal delavstvu in slov. ljudstvu tudi še druge dokaze fašističnih priprav.

Krivoverstvo slovenskega katoliškega pisatelja

Slovenski katoliški pisatelj g. prof. Edvard Kocbek je pred kratkim v »Dom in svet« napisal »Premišljevanje o Španiji«.

ŠIRITE NAŠ LIST!

Delavci, organizirajte se! V ORGANIZACIJI JE MOČ!

Seveda je »Slovenec« in njegova klika takoj začela s preganjanjem proti Kocbeku. Uspeh je bil pa ta, da je danes večina katoliških studentov in mlada inteligenca za Kocbeka in proti oficijelnemu vodstvu. Kmetje in delavstvo je pa že itak ves čas simpatiziralo s špansko vlado.

Vodstvo se je zato moralo zateči k drugim sredstvom. Odredilo je, da mora »Dom in svet« v predcenzuro cerkvenih oseb. Ko so izdajatelji »Dom in svet« to odklonili, jih je katoliško tiskovno društvo, ki je lastnik lista vrغل na cesto. Sedaj bodo izdajali svojo revijo.

NAROČAJTE »DEL. LIST!«

SLOGA JAČI, NESLOGA TLAČI!

Ves ta boj kaže delavstvu, da so v slovenskem taboru celo mnogi vodilni ljudje, katere lahko in mora delavstvo pridobiti za zaveznike v boju proti fašizmu.

Zaveden delavec in njegova žena

Moj mož je organiziran v marksističnih delavskih organizacijah, zaveda se, da se moramo danes delavci boriti za svojo osvoboditev. Tudi jaz se tega zavedam. Kot mati in gospodinja še bolj čutim vse krivice. Tudi jaz se hočem organizirati in boriti za boljše življenje, posebno za nas žene. Toda moj mož je proti temu, pravi, da je on itak za žensko enakopravnost in da mu naj doma o tem ne govorim, ker s tem zanašam razdor v mirno rodinsko življenje, da bo že on sam okrenil, kar se mu bo pametno zdelo. V organizaciji pa pravi, da žene ne znamo delati, da naj počakamo, da nas bodo naučili, drugače, da bi tudi v organizacijo prenesle svoje malenkostne težave in prepire. In pri tem je ostalo. Na vse moje dokazovanje in zahtevanje odgovarja take in slične stvari.

Tak je tudi marsikateri drugi mož in je res žalostno, da oni, ki se v javnosti smatrajo za razredno zavedne delavce in marksiste, doma prav tako gledajo na svojo ženo in postopajo z njo kakor meščani. Vsak resnično zaveden delavec in marksist mora vedeti, da brez osvoboditve žen, ki tvorimo polovico človeštva, položaj nas vseh ne bo nikdar boljši. Žena ni samo predmet za zabavo, roditeljica otrok, kuharica in gospodinja, temveč mora skupno s svojim možem graditi nov svet. Razredno zaveden delavec bo zato svojo ženo pritegnil v borbo, nudil vso oporo za to, da postane res zavedna, ne pa obratno. Tisti mož, ki je v svojih besedah še tako zaveden in borben antifašist, ki pa gleda na ženo samo kot neumno in manjvredno bitje, v resnici ni drugega kot pomočnik fašizmu.

V Nemčiji so nezavedne žene pomagale Hitlerju na oblast, on jim je obljubljal tisto, kar vedno govore naši možje: materinstvo in gospodinjstvo. Take žene so nevarnost za uspeh naše borbe. Zaveden delavec mora priznati in tudi resnično upoštevati ženino enakopravnost. Kdor dela drugače, podpira fašizem!

Delavska žena.

Pričela se je šola

Knjige in šolnine so izdatki, ki jih težko izdamo tako, da naši otroci ne morejo v šolo. Zadnja leta je pri nas občina pomagala in nakupila knjige. Pričakovali smo, da bo tako tudi letos. Toda ravno nasprotno, sedaj ko je draginja še večja je banovina črtala šolski proračun za knjige vsem šolarjem. Kako bomo letos odpravili svoje otroke v šolo ne vem. Črtala je pa tudi višje obdobje nje KID. — Žene smo napravile skupno prošnjo na banovino (s 500 podpisov), da bi se postavka za šolske knjige zopet vstavila v proračun. Upamo, da bo naši utemeljeni prošnji ugodeno.

Delavska mati. Javornik.

Krokodilove solze

pretaka »Slovenec« radi sovjetsko-kitajske pogodbe o nenapadanju. V začetku imperialističnega pohoda Japoncev proti Kitajski je »Slovenec« še držal s Kitajci. Toda Kitajci so sklenili s sovjeti pogodbo, da se med seboj ne bodo napadali in se s tem »Slovenec« smrtno zamerili. Naenkrat je »Slovenec« začel pisati, da so Japonci hoteli samo skleniti prijateljsko pogodbo, ne pa zasesti severno Kitajsko. Kitajci so torej sami krivi.

Tudi glede roparstva v Sredozemnem morju se »Slovenec« ogreva za roparje.

Ni reakcionarnega stališča, ki ga »Slovenec« ne bi sprejel za svojega.

Ljudstvo naj plačuje

Zagrebačka »Nova riječ« objavlja statistike, ki kažejo, kako se gospodari v Jugoslaviji in kako nastaja draginja.

Riž stane na meji 2.90 Din, prodaja se pa v državi po 9—12 Din. Ker pride v državo mesečno nad 500.000 kg riža, znaša razlika med ceno na meji in prodajno ceno kakih 40—50 milijonov Din letno.

Kitajska v boju za svojo samostojnost

Japonski imperialisti, ki so sicer bili navajeni na vojaške uspehe, se v sedanjih vojni proti Kitajski ne morejo bahati z velikimi zmagami. Dve veliki ofenzivi, ki so jih napravili v zadnjih dveh tednih pri Sanguju, sta bili kljub velikim množinam vojaštva in tehničnih sredstev, ki so jih Japonci vrgli v boj, brezuspešni. Japonske izgube so ogromne. Zdi se, da bo Sangaj grob za japonske fašistične razbojnike.

Poleg tega pa ni varno niti zaledje, ki so ga Japonci obdelovali že 6 let. V Mandžukuo se upira prebivalstvo proti japonskim osvobodilcem in cele divizije prestopajo na kitajsko stran. To se je zgodilo tudi v dveh velikih mandžurskih mestih, v Mukdenu in Sang-paju. Nič boljše niso novo osvojene pokrajine Čahar in Džehol, v katerih se cele armade priključujejo Kitajcem.

Ti vojaški naporji poslabšujejo gospodarski položaj Japonske, ki je prav iz strahu pred gospodarskim polomom hotela z vojno avanturo odvrniti pozornost japonskega ljudstva od domačih brig in težav. Parlament, ki je zasedal samo 5 dni, je izglasoval za vojno 2-milijardni kredit. Japonsko ljudstvo bo moralo zopet polniti s svojim delom nezasitne blagajne vojnega ministrstva. Japonski izvoz pada, uvoz pa narašča.

Prav tako nima Japonska mnogo uspehov v svoji zunanji politiki. Njene vezi z ostalimi fašističnimi pajdaši (predvsem Italijo in Nemčijo) postajajo sicer tesnejše, toda zelo so se poslabšali njeni odnosi do Sovjetske Zveze, ki je poleg Kitajske njen najvažnejši mejaš. Sovjetska Zveza je sklenila s Kitajsko pogodbo o nenapadanju, ki je Kitajsko močno podprla. Fašistična Italija in nacionalsocialistična Nemčija vidita v tem seveda prodiranje komunizma na Kitajsko in osvojevalno politiko Sovjetske zveze. Izrabiti hočeta to za splošen napad na Sovjetsko zvezo. Zato razširjajo njihovi poročevalski uradi lažnjive vesti o dum-dum krogah, ki jih uporabljajo Kitajci, in o sovjetskih aeroplanih ter pilotih, ki jih dobiva Kitajska. S takimi poročili pripravljajo tla za svojo oboroženo intervencijo proti Kitajski, kakor so to

dajno ceno kakih 40—50 milijonov Din letno.

Kava stane na meji 10 Din v trgovini pa 40—80 Din. Ker pride letno v državo nad 8 milijonov kilogramov kave, znaša razlika nad 300 milijonov Din.

Bencin stane na meji 1.70 Din kilogram. Prodajajo ga pa po 9.60 Din kilogram.

Sladkorja se proda v državi 75 milijonov kilogramov. Kilogram sladkorja stane tovarno največ 2 Din. Prodaja se pa po 14—15 Din. Industrijalci in država profitirajo pri sladkorju 1 milijardo Din.

Isto je s soljo, tobakom itd. Tako ljudske množice pri vsakem grizljaju plačujejo davek kapitalistom in državi. Zato tudi taka draginja.

Prijateljsko, odkrito in odločno

poziva »Tovarniški dnevnik«, list, ki ga KID zastoji deli med delavstvo, naj delavce ne hujskajo proti podjetju. Grozi svojim »so-trudnikom«, da jih bo vrglo brez pardona na cesto, če ne bodo hoteli »složno sodelovati« z upravo KID. Pravi, da ima v rezervi 3600 prosilcev, ki komaj čakajo, da se »radi dobrih socialnih razmer« zaposlijo pri podjetju.

Na koncu pravi: »Tisti, ki z razmerami pri nas niso zadovoljni, ki pri nas težko delajo in mislijo, da bo drugod bolje, naj mirno odidejo od nas.« — Prijateljsko to ni, je pa odkrito in odločno ter prav kapitalistično nesramno. —tin.

Sodrug v Franciji

Ker frank pada in na vprašanje sodrugov iz Francije, koliko stane »Delavski list« za Francijo v dinarjih, sporočamo, da stane list za Francijo četrtletno 10 dinarjev. Uprava.

Samostojna Zveza tekstilcev ni potrebna?

Zadnji plenum URS-ove centralne je med drugim sklenil, da se za Slovenijo prizna samo Splošna strokovna zveza za strokovno organizacijo tekstilnih delavcev v okviru URS-a. Povedali smo že, da se s tem stališčem nikakor ne moremo strinjati in se čudimo, da se je najvišji forum našega strokovnega gibanja postavil na tako nemogoče in tekstilnemu delavstvu škodljivo stališče.

Stoletna izkušnja strokovnega pokreta je pokazala, da je za strokovni pokret škodljivo, če je delavstvo raznih strok zmešano v eno organizacijo in da je v interesu delavske borbe, če imajo vse važne industrijske panoge svoje strokovne zveze. Danes je vendar vsakemu organiziranemu delavcu jasno, da se bodo kovinarji najboljše borili, če bodo imeli svojo kovinarsko organizacijo, ki bo res najbolj skrbela za položaj kovinarjev. Do takega spoznanja smo pri nas že davno prišli in zato imamo tudi strokovne zveze kovinarjev, živilcev, rudarjev, priv. nameščenec, monopolcev, stavbincev, lesnih delavcev itd. Vse te zveze pa morajo biti seveda združene v enotnem strokovnem pokretu, kar je pri nas URSS.

V Sloveniji je 15.000 tekstilnih delavcev. Tekstilci so torej najmočnejša industrijska panoga v Sloveniji. Nič ni bolj naravnega kot da se tudi njim prizna svojo organizacijo. In tudi nič ni bolj koristnega. Lahko se reče, da je tekstilno delavstvo popolnoma neorganizirano. Splošna strokovna zveza, ker so se tekstilci do včeraj organizirali, ni imela organiziranih niti 2% vseh tekstilcev. To je toliko kot nič. Tekstilno strokovna organizacija, ki bi se res borila za pravice tekstilcev, bi v zelo kratkem času pritegnila tisoče tekstilnih delavcev in okrepila vse naše strokovno gibanje.

Potrebo po samostojni strokovni organizaciji so spoznali povsod drugod. V celi državi razen pri nas ima tekstilno de-

lavstvo svoj Savez tekstilno-šivsko-odežnih radnika, ki je organizirano v URSS-u. Tudi sam centralni odbor URSS-a je zastopal lani, da morajo tekstilci imeti svojo organizacijo. Objavili smo že, kako vneto je zastopal to stališče sam centralni tajnik URSS-a, s. Krekič.

Vsi torej v načelu priznavajo, da je tekstilec v Sloveniji potrebna samostojna organizacija, v praksi pa to prepovedujejo. Ne gleda se torej na interes tekstilnega delavstva, ampak, kakor vse kaže, na interes posameznika, ki ne bi rad izpustil tiste peščice organiziranih tekstilcev iz svojih rok. Kako smešno malenkostno je to. Ali bo splošno strokovno zvezo vrag vzel, če bo ostala brez tekstilcev? Nikakor! Koliko je kemičnega, steklarskega, usnjarskega in drugega delavstva, ki spada v SDSZ, še neorganiziranega in tam je dela za vodstvo SDSZ več kot preveč.

Sklep centrale URSS-a je glede tekstilcev v Sloveniji storjen nepremišljeno in proti interesu slovenskega tekstilnega delavstva. Razen tega je storjen brez vednosti in sporazuma tekstilnih delavcev v Beogradu in podzvezo v Zagrebu, ki odločno stoji na stališču, da se morajo tekstilci v Sloveniji organizirati v svoj podsavez. S tem vprašanjem se bo moral zato baviti kongres URSS-a in upamo, da bo ta odločil v interesu slovenskega tekstilnega delavstva. Tekstilec.

Smrt »simulanta«

Delavec Burnik, 32 let star, je pogosto bolehal, zdravniki pa njegove bolezni niso jemali resno. Imeli so ga bolj za simulanta in še teden dni pred smrtjo mu je rekel doktor, da je zdrav kakor riba. Čez teden dni je pa v Ljubljani umrl. Tako je z delavčevim zdravjem dandanes!

TEČAJI NEMŠČINE

v Delavski zbornici. Večerni za odrasle, dnevni za mladino. IV. stopnišče, prtiličje, levo (Iz Čopove ulice, pred kavarno).